

**Statsminister
Gro Harlem Brundtland**

Innlegg i EØS-debatten, Stortinget 15. oktober 1992

President,

Når Stortinget nå skal ta stilling til EØS-avtalen står vi ved avslutningen av en stor og viktig sak for landet. Vi har i dag til behandling den mest omfattende og mest betydningsfulle økonomiske samarbeidsavtalen Norge noen gang har inngått.

Det viktigste ved EØS-avtalen er at den peker fremover. Jeg har helt siden 1989 lagt vekt på at avtalen er en helt nødvendig plattform for norsk økonomi og politikk i årene som kommer. Denne avtalen står på egne ben og er i dag det beste alternativ for å sikre norske interesser når det indre marked trer i kraft fra 1993.

EØS-avtalen er et uttrykk for at samhandel ikke er et mål i seg selv, men et redskap for å nå viktigere mål for samfunnsutviklingen. For Regjeringen er arbeidet for full sysselsetting og en EØS-avtale to sider av samme sak; å sikre grunnlaget for videreutvikling av velferdssamfunnet. Markedsadgang til Europa har vært en avgjørende forutsetning for norsk sysselsetting og velferdsutvikling i etterkrigstiden. EFTA-avtalen fra 1960 bidro til økt handel og økonomisk integrasjon i Vest-Europa, og la et viktig grunnlag for velferdsutviklingen i Norge. Frihandelsavtalen med EF fra 1973 bidro til den videre utbygging av samhandelen på 70- og 80-tallet.

Med EFs indre marked blir det nye og felles spilleregler for økonomisk virksomhet i Europa, regler som gjenspeiler at økonomisk samkvem omfatter langt mer enn den rene varehandel. Derfor trenger vi et avtaleverk med et bredere perspektiv - vi er ikke tjent med å være det eneste landet i Vest-Europa står igjen med en avtale tilpasset 70-årenes økonomiske virkelighet.

Som en liten, utadvendt økonomi er vi - minst av alle - tjent med et svakt regelverk. Da er det altfor ofte den sterkeste rett som råder. EØS-avtalen handler nettopp om lik adgang til markedene, om like spilleregler og om troverdige ordninger som sikrer at reglene etterleves likt av alle. Derfor er det god dekning for å si at EØS-avtalen fremstår som 1990-årenes frihandelsavtale.

EØS-avtalen er samtidig en ny type økonomisk samarbeidsavtale. Det er et viktig skritt i riktig retning at miljø, forskning, utdanning og sosiale spørsmål nå er en avtalefestet og naturlig del av det økonomiske samarbeidet i Europa.

I min redegjørelse om nordisk samarbeid tidligere i uken, la

jeg vekt på at vi med EØS-avtalen lykkes der vi ikke kom i mål med NORDØK-forhandlingene for tyve år siden; vi får endelig et nordisk hjemmemarked. Samtidig får de nordiske land for første gang en felles europeisk ramme for økonomisk samarbeid. Det er en styrke for alle land.

Men dette er ikke bare en bredere europeisk løsning som får betydning i Norden - med denne avtalen kan også Norden sette sitt preg på Europa. Vi har allerede satt vårt preg på avtaleteksten.

Det er et gjennomslag for den nordiske samfunnsmodellen når 19 europeiske land i en økonomisk avtale også kan enes om å arbeide for en bærekraftig utvikling og en forsvarlig utnyttelse av naturressursene.

Det er markering av våre verdier når vi i arbeidet med nye regler kan enes om å legge til grunn et høyt beskyttelsesnivå med hensyn til helse, sikkerhet og miljø.

Og det er en bekreftelse på vår egen politiske dagsorden når vi kan enes om å samle krefter i kampen for full sysselsetting, bedret levestandard og bedre arbeidsvilkår.

President,

Nå skal vi sammen gripe de mulighetene EØS-avtalen gir oss. Dette er ikke minst en utfordring som går til norske bedrifter og arbeidstakere som skal hevde seg i konkurransen ute og hjemme. Landene i Europa møter nye økonomiske og industrielle vilkår der kunnskap og bearbeiding står sentralt i verdiskapningen. Utfordringen går til alle. Derfor har vi ingen tid å miste.

Norge er rikt på råvarer. Men vi vil også være rike på kunnskap og kompetanse. Her kan vi ikke stole på gaver fra naturen, vi må satse på utdanning og opplæring av nordmenn i alle aldre. Vil vi sikre grunnlaget for velferdssamfunnet i alle deler av landet, må vi delta i den industrielle og teknologiske nyskaping som nå finner sted.

Det er denne utfordringen de europeiske landene møter med det indre marked. De vil bygge ned handelsgrenser som har vokst frem under helt andre forhold, bruke ressursene bedre og samle kreftene. Europa bruker faktisk mer penger på forskning enn USA og Japan. Men landene gjør det hver for seg. En slik oppsplitting av innsatsen holder ikke lenger.

Derfor er det indre marked - og EØS-avtalen - et svar på de store økonomiske forandringene også vi møter. Det er ikke en årsak. Vi slipper ikke unna økt konkurranse og nye utfordringer for industri og tjenestenæringer ved å bare si at alt kan fortsette som før. Med vårt nære økonomiske og politiske samkvem med Europa er det å stille seg utenfor mye mer dramatisk enn å få like vilkår og felles regelverk slik vi gjør gjennom EØS-avtalen.

Vi har en god utgangsposisjon for å lykkes i et stort europeisk marked av 19 land. Nå skal vi møte utfordringene med tro på egne krefter og med vilje til å strekke oss litt lenger - med vilje til å utvikle Norge som kunnskaps- og industrinasjon - med trygge og fremtidsrettede arbeidsplasser og en verdiskaping som gjør det mulig å fordele velferd til alle.

President,

Det var et bredt Stortings-flertall som gikk inn for at Norge og de andre EFTA-landene skulle arbeide for en økonomisk samarbeidsavtale med EF. I dag er det et bredt Stortings-flertall som stiller seg bak godkjenningen av EØS-avtalen. Denne solide støtten i Stortinget har vært en styrke for de regjeringer som har hatt forhandlingsansvaret.

EØS-avtalen oppfyller i stor grad de mål et samlet Storting satte ved forhandlingsstart. På enkelte områder kunne noen ha ønsket seg et annet resultat. Noen partier har måttet foreta vanskelige avveininger. Likevel har det store flertallet lagt vekt på helheten, og vært rede til å ta ansvar sammen.

Dette er en styrke for vårt politiske beslutningssystem, og et uttrykk for politisk handlekraft som er av stor betydning i en krevende tid for Norge og for Europa. Norske og utenlandske bedrifter trenger forutsigbare rammebetingelser for å satse på investeringer og nye arbeidsplasser i Norge. Her gir Stortinget nå et viktig bidrag.

Regjeringen, norske parlamentarikere og representanter for organisasjonene, skal ivareta norske interesser i EØS-sammenheng. Det skal vi gjøre sammen med våre nordiske naboer, våre EFTA-partnere og i samarbeid med EF-landene. Regjeringen vil aktivt bruke de nye muligheter som EØS-avtalen gir oss til å forme morgendagens regelverk i Europa. Og vi vil være rede til å bruke den retten avtalen gir oss til å motsette oss at forslaget blir til felles EØS-regel, dersom vi finner det nødvendig.

President,

Det aller viktigste for den norske samfunnsutviklingen er de politiske beslutninger vi treffer i Norge. Det er vedtak i norske politisk organer som avgjør hvordan vi fordeler verdier og hvordan vi forvalter ressurser og miljø.

I årene som kommer vil EØS-avtalen være en del av Norges internasjonale avtalenettverk. For nasjonale beslutninger vil vi fortsatt se politiske skillelinjer mellom partier og partigrupperinger, i mange saker uavhengig av synet på EØS-avtalen. Det ser vi også av særmerknadene i innstillingen.

Synet på norsk deltakelse i europeisk samarbeid er ikke en hindring for å dele verdier i spørsmål om utviklingen av det

norske samfunnet. To partier i denne sal går i mot den avtalen vi nå har til behandling. Samtidig er det naturlig for Regjeringen og Arbeiderpartiet å søke løsninger med bl.a. disse partiene i en lang rekke saker.

Det vil vi se mange eksempler på, allerede under behandlingen av Statsbudsjettet. Jeg håper vi også vil se det når vi skal behandle norsk lovgivning knyttet til oppfølging av EØS-avtalen. Det dreier seg om svært viktige spørsmål som bl.a. lovforslag for å forhindre sosial dumping og en strengere norsk konsesjonslovgivning.

Jeg har også tro på at et klart flertall i denne sal vil stå bak de nasjonale tiltak vi sammen skal satse på for å videreføre våre høye ambisjoner i miljøpolitikken, distriktspolitikken og velferdspolitikken.

På alle disse områdene vil vår innsats nå som før avhenge av vår evne til å skape verdier i fellesskap og vår politiske vilje til å fordele dem rettferdig.